

Byla C-638/20**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2020 m. lapkričio 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Överklagandenämnden för studiestöd (Švedija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. spalio 14 d.

Pareiškėjas:

MCM

ÖVERKLAGANDENÄMNDEN FÖR STUDIESTÖD (Apeliacinė paramos studijoms komisija, toliau – ÖFS)

<...>

SKUNDŽIAMAS SPRENDIMAS

2020 m. balandžio 8 d. *Centrala studiestödsnämnden* (Valstybinė studijų finansavimo komisija, Švedija, toliau – CSN) sprendimas <...>

BYLOJE DĖL

finansinės paramos užsienyje studijuojantiems studentams, kurioje dabar Europos Sąjungos Teisingumo Teismui teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą

ÖFS priima šį

SPRENDIMĄ

Šioje byloje prašoma priimti prejudicinį sprendimą pagal [SESV] 267 straipsnį.

ÖFS nutaria sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pateiks atsakymą.

(orig. p. 3) PRAŠYMAS PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ

Bylos aplinkybės

- 1 MCM, kuris, kaip ir jo tėvas, yra Švedijos pilietis, nuo gimimo gyvena Ispanijoje. 2020 m. kovo mėn. MCM kreipėsi į CSN (už finansinės paramos teikimą studentams Švedijoje atsakinga įstaiga) dėl universitetinių studijų Ispanijoje, kurios prasidėjo 2020 m. sausio mėn. Prašyme MCM, be kita ko, nurodė, kad jo tėvas gyvena ir dirba Švedijoje nuo 2011 m. lapkričio mėn., tačiau anksčiau jo tėvas apie 20 metų dirbo kaip darbuotojas migrantas Ispanijoje.
- 2 CSN atmetė MCM prašymą motyvuodama tuo, kad jis neatitinka reikalavimo dėl gyvenamosios vietos Švedijoje pagal *studiestödslagen (1999:1395)* (Finansinės paramos studijoms įstatymas (1395:1999), toliau – Finansinės paramos studijoms įstatymas) 3 skyriaus 23 straipsnio pirmą pastraipą ir kad nėra galimybės jam suteikti finansinę paramą pagal kurią nors iš CSN *föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1)* (CSN nuostatai ir bendrosios gairės dėl finansinės paramos studijoms teikimo (CSNFS 2001:1)) 12 skyriaus 6–6b straipsniuose nurodytų išimčių.
- 3 Prie savo sprendimo motyvų CSN taip pat nurodė, kad nėra jokio Sąjungos teise grindžiamo pagrindo taikyti gyvenamosios vietos reikalavimo išimtį. Ši institucija laikėsi požiūrio, kad MCM neatitinka alternatyvaus reikalavimo, susijusio su integracija į [Švedijos] visuomenę, kuri ši institucija taiko tiems, kurie neatitinka gyvenamosios vietos reikalavimo ir kreipiasi dėl studentams teikiamos finansinės paramos studijoms kitoje Sąjungos šalyje.
- 4 Be to, CSN nurodė, kad MCM negali įgyti jokios teisės į finansinę paramą studijoms remdamasis tuo, kad jo tėvas anksčiau išvyko į Ispaniją ir taip pasinaudojo savo, kaip darbuotojo, teise laisvai judėti. Šiuo klausimu ši institucija manė, kad tėvas nebegali būti laikomas darbuotoju migrantu, nes nuo 2011 m. jis gyvena ir dirba Švedijoje.
- 5 MCM šį sprendimą apskundė. Skunde MCM iš esmės rėmėsi aplinkybėmis, kurios, jo nuomone, pagrindžia jo teiginį, kad turi būti laikoma, jog jis yra integravęsis į Švedijos visuomenę, o jo tėvas turi būti laikomas tebeturinčiu ryšį su Ispanija.
- 6 ÖFS, kuri pagal Finansinės paramos studijoms įstatymo 6 skyriaus 11 straipsnio pirmą pastraipą yra apeliacinė institucija, pateiktose pastabose dėl skundo CSN patvirtino savo ankstesnį vertinimą. **(orig. p. 4)** Kartu CSN pažymėjo, kad atsisakymas suteikti MCM finansinę paramą studijoms užsienyje gali būti laikomas tėvo teisės laisvai judėti kliūtimi, nes, jeigu tėvas būtų žinojęs apie tokią pasekmę, tai jį būtų galėję apskritai atgrasyti nuo išvykimo į Ispaniją.
- 7 Vis dėlto CSN nurodė, kad neaišku, ar nagrinėjama situacija ir toliau patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, nes praėjo tiek daug laiko nuo tada, kai tėvas pasinaudojo teise laisvai judėti. Šiomis aplinkybėmis CSN taip pat klausė, ar

darbuotojas migrantas, kuris grįžta į savo kilmės šalį, gali šioje šalyje neribotą laiką naudotis garantijomis, taikomomis darbuotojams migrantams ir jų šeimos nariams pagal 2011 m. balandžio 5 d. Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje [(OL L 141, 2011, p. 1)].

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą teisinis pagrindas ir reikalingumas

- 8 Švedijos valstybės finansinė parama studijoms gali būti skiriama, be kita ko, Švedijos piliečiams ir tam tikriems užsieniečiams¹ studijoms po vidurinės mokyklos užsienyje. 2019 m. studijoms po vidurinės mokyklos buvo išmokėta apie 26,5 mlrd. Švedijos kronų (toliau – SEK) (apie 2,6 mlrd. EUR) dydžio finansinė parama. Apie 2,4 mlrd. SEK (apie 235 mln. EUR) iš šios sumos buvo skirta studijoms užsienyje.² Finansinę paramą studijoms sudaro stipendija (studento stipendija) ir paskola (studento paskola) ir nuolatinės formos studijoms ji siekia 10 860 SEK (apie 1 050 EUR) per mėnesį. Be to, studentai gali gauti studento paskolas tam tikroms papildomoms išlaidoms, kurios paprastai patiriamos dėl studijų užsienyje. Jos daugiausia susijusios su studijų mokesčiu, kelionės ir draudimo išlaidomis. Be to, vaikų turintys studentai turi teisę gauti didesnę stipendiją, kurios dydis priklauso nuo vaikų skaičiaus.
- 9 Švedijoje teisė gauti finansinę paramą studijoms ir jos dydis nepriklauso nei nuo tėvų pajamų, nei nuo kitų socialinių veiksnių. Vis dėlto gali būti visiškai arba iš dalies atsisakyta skirti finansinę paramą studijoms tiems studentams, kurie patys gauna tam tikrą ribą viršijančių pajamų. Paprastai finansinė parama studijoms gali būti skiriama bendram 240 savaitių studijų laikotarpiui, kuris atitinka maždaug 12 semestrų. Teisė gauti **(orig. p. 5)** finansinę paramą studijoms su amžiumi palaipsniui mažėja ir nuo 56 metų amžiaus ji visiškai neteikiama. Studentų paskolos turi būti gražintos ne vėliau kaip per 25 metus ir jos turi būti visiškai gražintos ne vėliau kaip kalendoriniais metais, kuriais asmeniui sukanka 60 metų.
- 10 Pagal Finansinės paramos studijoms įstatymo 3 skyriaus 23 straipsnio pirmą pastraipą finansinė parama studijoms užsienyje gali būti skirta, jeigu studentas per pastaruosius penkerius metus nepertraukiamai gyveno Švedijoje bent dvejus metus.
- 11 Jeigu studentas neatitinka gyvenamosios vietos reikalavimo, finansinė parama studijoms taip pat gali būti skirta, jeigu pagal CSN nuostatų ir bendrųjų gairių dėl finansinės paramos studijoms teikimo 12 skyriaus 6b straipsnį tam yra svarbių priežasčių.
- 12 Pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį Finansinės paramos studijoms įstatymo 3 skyriaus 23 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatytas gyvenamosios vietos reikalavimas Švedijoje netaikomas asmenims, kuriuos CSN laiko

¹ Įskaitant asmenis, kurie gali remtis Sąjungos teisėje numatytais teisėmis ir kurie pagal Studijų finansavimo įstatymo 1 skyriaus 4–7 straipsnius turi tokį patį statusą kaip Švedijos piliečiai.

² Apskaičiuota taikant 2020 m. lapkričio 11 d. valiutos kursą.

darbuotojais migrantais, arba jų šeimos nariams. Vietoj to CSN reikalauja, kad toks asmuo, siekiantis gauti finansinę paramą studijoms, būtų susijęs su Švedijos visuomene, išskyrus atvejus, kai šeimos narys yra vaikas³.

- 13 Gyvenamosios vietos reikalavimas netaikomas ir asmenims, įskaitant Švedijos piliečius, kurie neatitinka šio reikalavimo ir kurie prašo suteikti finansinę paramą studijoms užsienyje ES viduje. Taip yra todėl, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad panašūs gyvenamosios vietos reikalavimai yra nesuderinami su [SESV] 20 ir 21 straipsniuose numatyta Sąjungos piliečių teise laisvai judėti (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Meneses*, C-220/12, EU:C:2013:683, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 14 Tokiu atveju CSN reikalauja, kad asmuo, siekiantis gauti finansinę paramą studijoms, būtų susijęs su Švedijos visuomene pagal 2013 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prinz ir Seeberger*, C-523/11 ir C-587/11, EU:C:2013:524, 38 punkte nustatytus kriterijus. (orig. p. 6)

Teisingumo Teismui teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą

- 15 Kaip jau buvo nurodyta, CSN nusprendė, kad MCM negali teisę gauti finansinę paramą studijoms užsienyje grįsti savo tėvo, kaip darbuotojo migranto, ankstesne veikla Ispanijoje. Be to, atsižvelgiant į pirmiau nurodytą Sprendimą *Prinz ir Seeberger*, akivaizdu, kad, nepaisant SESV 20 ir 21 straipsniuose numatytos Sąjungos piliečių teisės laisvai judėti, valstybė narė dėl su biudžetu susijusių priežasčių gali nustatyti reikalavimą, kad pilietis, prašantis suteikti finansinę paramą studijoms kitoje Sąjungos šalyje, įrodytų ryšį su ta valstybe narė (žr., be kita ko, to sprendimo 36 punktą).
- 16 Šioje byloje kyla klausimas, ar tokio ryšio reikalavimas gali būti taikomas Sąjungoje gyvenančiam darbuotojo migranto vaikui, jeigu toks darbuotojas migrantas grįžo į kilmės šalį.
- 17 ÖFS nuomone, toks reikalavimas galėtų prieštarauti Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 daliai. Be to, atsižvelgiant į dosnią Švedijos finansinės paramos studijoms sistemą, jeigu būtų taikomas ryšio reikalavimas, tai galėtų atgrasyti esamus arba būsimus tėvus nuo naudojimosi savo, kaip darbuotojų, judėjimo laisve, numatyta [SESV] 45 straipsnyje.
- 18 Šiuo klausimu ÖFS mano, kad SESV 45 straipsnyje nustatytos darbuotojų judėjimo laisvės apribojimas taikant reikalavimą finansinę paramą studijoms siekiantiems gauti asmenims būti susijusiems su tam tikra visuomene, turi būti pateisinamas dėl sisteminių priežasčių pagal SESV 45 straipsnio 3 dalį remiantis tomis pačiomis biudžetinėmis aplinkybėmis, kurioms buvo pritarta Europos

³ CSN vidaus nurodymai Nr. 2013-113-9290 ir Nr. 2014-112-8426.

Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje kalbant apie panašius su SESV 20 ir 21 straipsniais susijusius reikalavimus.

- 19 Vis dėlto ÖFS pažymi, kad jurisprudencija tokios išvados konkrečiai nepatvirtina. Taigi, šiek tiek neaišku, ar Sąjungos piliečių judėjimo laisvės apribojimus galima pateisinti taip pat kaip ir darbuotojų judėjimo laisvės apribojimus aptariamomis aplinkybėmis.
- 20 Kiek tai susiję su Reglamentu Nr. 492/2011, dėl CSN vertinimo kyla klausimas dėl tame reglamente numatytos apsaugos taikymo srities laiko atžvilgiu grįžtantiems darbuotojams migrantams, kurie nevykdo veiklos keliose valstybėse. Neaišku, ar gali būti laikoma, kad toks darbuotojas patenka į tame reglamente numatytų specialių garantijų taikymo sritį net jeigu, kaip (**orig. p. 7**) šioje byloje nagrinėjamu atveju, nuo darbuotojo grįžimo į kilmės šalį praėjo daug laiko.
- 21 Be to, tokiu atveju neaišku, ar toks darbuotojo migranto saugomas statusas kilmės šalyje reiškia, kad darbuotojas gali, kiek tai susiję su vaiku, *kuris nėra grįžęs į kilmės šalį*, turėti *daugiau teisių* į finansinę paramą studijoms užsienyje nei kitais atvejais kilmės šalyje turi piliečiai, kurie neatitinka gyvenamosios vietos reikalavimo, ar kilmės šalis gali nustatyti proporcingą reikalavimą, kad su kilmės šalimi būtų susijęs ir toks vaikas.
- 22 Kitaip tariant, dėl teisės gauti finansinę paramą studijoms užsienyje kyla klausimas, ar pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį toks vaikas kilmės šalyje turi būti laikomas piliečiu, kuris atitinka gyvenamosios vietos reikalavimą, ar piliečiu, kuris neatitinka gyvenamosios vietos reikalavimo ir todėl turi įrodyti, kad jis yra pakankamai susijęs su kilmės šalimi, kad galėtų gauti finansinę paramą studijoms užsienyje.
- 23 ÖFS, kuri yra valstybės administracinės institucijos ÖFS specialus sprendimus priimančias subjektas ir kuri pagal nacionalinę jurisprudenciją⁴ taip pat atitinka reikalavimus, kuriuos atitinkantys kontrolės subjektai laikomi teismais, kaip tai suprantama pagal Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 dalį, ir yra paskutinės instancijos teismas, sprendžiantis klausimus, susijusius su finansinės paramos skyrimu studentams, nutaria, kad, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Europos Sąjungos Teisingumo Teismui būtina pateikti klausimą pagal SESV 267 straipsnio 3 dalį.

Klausimas

- 24 Ar valstybė narė (kilmės šalis) gali, nepaisydama SESV 45 straipsnio ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies ir atsižvelgdama į kilmės šalies biudžeto interesus, nustatyti reikalavimą grįžusio darbuotojo migranto vaikui būti susijusiam su kilmės šalimi, kad tokiam vaikui galėtų būti skirta finansinė parama

⁴ 2015 m. kovo 17 d. *Högsta förvaltningsdomstolen* (Vyriausiasis administracinis teismas, Švedija) sprendimą byloje Nr. 4160-14 (HFD 2015 Nr. 6).

studijoms užsienyje kitoje Sąjungos valstybėje narėje, kurioje anksčiau dirbo tokio vaiko vienas iš tėvų (priimančioji šalis), jeigu

- i) grįžęs iš priimančiosios šalies tokio vaiko vienas iš tėvų gyvena ir dirba kilmės šalyje ne trumpiau kaip aštuonerius metus, (**orig. p. 8**)
- ii) vaikas neišvyko į kilmės šalį kartu su vienu iš tėvų, bet nuo gimimo liko priimančiojoje šalyje ir
- iii) kilmės šalyje nustatytas toks pat ryšio reikalavimas, šioje šalyje taikomas kitiems piliečiams, kurie neatitinka gyvenamosios vietos reikalavimo ir kreipiasi dėl finansinės paramos studijoms užsienyje kitoje Sąjungos šalyje?